

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **K. V.**, bývajúceho v **H.**, **Č.R.**, v dovolacom konaní zastúpeného JUDr. **P. J.**, advokátom v **Č.**, proti žalovanej **Slovenskej republike - M., Ž.**, o **náhradu škody**, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 15 C 17/2006, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 15. mája 2008, sp. zn. 12 Co 74/2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 15. mája 2008, sp. zn. 12 Co 74/2008 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Zvolen rozsudkom z 20. novembra 2007 č.k. 15 C 17/2006–97 zamietol návrh, ktorým sa žalobca domáhal náhrady škody, ktorá mu mala vzniknúť nečinnosťou súdneho exekútora, pričom svoj nárok odôvodňoval s poukazom na ustanovenia zákona č. 514/2003 Z.z. Žalovanej náhradu trov konania nepriznal. Svoje rozhodnutie odvodnil tým, že v konaní skúmal, či vôbec žalobcovi vznikla škoda, a či došlo k nesprávnemu úradnému postupu v rámci exekučného konania, a či žalobca má nárok na uplatnenie náhrady škody voči štátu, ktorý by podľa zákona č. 514/2003 Z.z., v znení neskorších zmien zodpovedal za škodu, spôsobenú pri výkone verejnej moci. Z vykonaného dokazovania dospel k názoru, že štát nenesie zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, nakoľko nedošlo k nesprávnemu úradnému postupu zo strany súdneho exekútora, ktorý by spočíval v nečinnosti, respektíve v priet'ahoch z jeho strany. Tento záver konštatovala i Slovenská komora exekútorov, ktorá prešetrovala sťažnosti zo strany žalobcu. Súd prvého stupňa nezistil zbytočné priet'ahy v konaní, ani iný nezákonný zásah do práv a právom chránených záujmov žalobcu. Z tohto dôvodu dospel k názoru, že žalobcovi neprináleží právo na náhradu

škody. Bol toho názoru, že žalobca nepreukázal vznik škody, ktorá by mu mala byť spôsobená nečinnosťou súdneho exekútora. Dospel k záveru, že zákon č. 514/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov, nenahrádza to, že v rámci exekučného konania nebola uspokojená pohľadávka oprávneného. Nie je možné v rámci iného konania suplovať tú skutočnosť, že povinný subjekt v rámci exekučného konania nevlastní žiaden majetok postihnuteľný výkonom rozhodnutia, a teda oprávnený nemôže prenášať zodpovednosť povinného na štát titulom náhrady škody, ktorá mu vznikla tým, že nebol uspokojený v rámci exekučného konania. O náhrade trov konania rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalobcu rozsudkom z 15. mája 2008, sp. zn. 12 Co 74/2008 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa. Žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil podľa § 219 O.s.p. ako vecne správny, avšak na základe iného právneho záveru. Svoj iný právny záver odôvodnil tým, že rozsudkom Okresného súdu Zvolen č.k. Cb 387/96-39 zo dňa 21. augusta 1996, ktorý nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť 24. septembra 1996, súd zaviazal J. B. – F., bytom H. zaplatiť spoločnosti K., s.r.o. Ž. sumu 346.972,96 Sk s príslušenstvom. Dňa 9. novembra 1996 bola uzatvorená medzi oprávneným K., s.r.o. Ž. a súdnym exekútorom J. K. zmluva o vykonaní exekúcie, na základe exekučného titulu - rozsudku Okresného súdu Zvolen zo dňa 21. augusta 1996 č.k. Cb 387/96-39. Okresný súd Zvolen vydal dňa 31. októbra 1996 poverenie na vykonanie exekúcie pre súdneho exekútora J. K.. V priebehu tohto exekučného konania žalobca (K. V.) zaslal Okresnému súdu Zvolen oznámenie o postúpení pohľadávky zo dňa 12. decembra 2004, ktorým oznámil postúpenie pohľadávky a vstup nového oprávneného (postupníka) z pohľadávky č. Ex 533/96 zo dňa 21. augusta 1996, na základe rozsudku Okresného súdu Zvolen č.k. Cb 387/96-39. V oznámení uviedol, že zmluvou o postúpení pohľadávky zo dňa 7. decembra 2004 prešli práva priznané rozsudkom č.k. Cb 387/96-39 v rozsahu ako ich nadobudla firma K., s.r.o. Ž. na postupníka žalobcu. Táto pohľadávka mala byť vymáhaná v exekučnom konaní č.k. EX 533/96 u exekútora J. K.. Odvolací súd uviedol, že zmluva o postúpení pohľadávok bola podpísaná J. K. za postupiteľa a žalobcom - K. V. za postupníka a obidva podpisy boli overené notárkou Ľ. C. so sídlom v Ž. dňa 7. decembra 2004. Poukázal na to, že podľa § 133 ods. 1 Obchodného zákonníka štatutárnym orgánom spoločnosti je jeden alebo viac konateľov, ak je konateľov viac, je oprávnený konať v mene spoločnosti každý z nich samostatne, ak spoločenská zmluva neurčuje inak. Z výpisu z obchodného registra Okresného súdu Ž. vložky č. X. ohľadne

spoločnosti K. spol. s r.o. so sídlom v Ž.Ž., IČO: X. vyplynulo, že jediným konateľom spoločnosti od 11. januára 2000 je vedený V. G., bytom L., a to na základe zasadnutia valného zhromaždenia konaného dňa 28. júna 1999, kde bol schválený dodatok č. 1 k spoločenskej zmluve. Zároveň V. G. je aj jediným spoločníkom spoločnosti K., s.r.o. Ž. od 11. januára 2000. V období od 9. septembra 1994 do 10. januára 2000 boli spoločníkmi spoločnosti K., s.r.o. Ž. a zároveň aj konateľmi tejto spoločnosti I. K., bytom R., a J. K., bytom Ž., L.. Ako však vyplynulo z výpisu z obchodného registra J. K. v čase podpisu zmluvy o postúpení pohľadávok a dohody o vyrovnaní záväzkov a pohľadávok zo dňa 7. decembra 2004 už nebol konateľom (a ani spoločníkom) spoločnosti K., s.r.o. Ž., a to už od 11. januára 2000. J. K. preto nemohol túto spoločnosť zastupovať a ani za ňu podpisovať. Takéto oprávnenie mal len konateľ spoločnosti, ktorým od 11. januára 2000 bol V. G., ako jediný konateľ. Z týchto dôvodov dohoda o vyrovnaní záväzkov a pohľadávok zo dňa 7. decembra 2004 a zmluva o postúpení pohľadávok zo dňa 7. decembra 2004 sú absolútne neplatnými právnymi úkonmi v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, nakoľko tieto právne úkony svojím obsahom a účelom odporujú zákonu, a to konkrétne citovanému § 133 ods. 1 Obchodného zákonníka. Podľa záveru odvolacieho súdu žalobca si sám zaviniel tento stav, keď si neoveril, kto a v akom rozsahu môže zastupovať spoločnosť K., s.r.o. Ž. a napriek tomu dňa 7. decembra 2004 uzatvoril zmluvu o postúpení pohľadávok ako aj dohodu o vyrovnaní záväzkov a pohľadávok. Žalobca síce k oznámeniu o postúpení pohľadávok zo dňa 12. decembra 2004 adresovaného súdu pripojil výpis z obchodného registra spoločnosti K. s.r.o., vo fotokópii, avšak vyhotovený 20. septembra 1994, t.j. neaktuálny, starý vyše 10 rokov. Odvolací súd mal za to, že v súčasnej dobe je možné zistiť aktuálny stav zápisov spoločnosti v obchodnom registri na internete a overiť si takto správnosť údajov. Vzhľadom k tomu, že zmluva o postúpení pohľadávok ako aj dohoda o vyrovnaní záväzkov a pohľadávok, obe zo dňa 7.12.2004 sú absolútne neplatnými právnymi úkonmi, žalobca nemohol vstúpiť do postavenia veriteľa namiesto spoločnosti K., s.r.o. Ž. proti dlžníkovi J. B. – F., preto nemohol ani v exekučnom konaní vedenom na Exekútorskom úrade vo Z. u exekútora J. K. č. konania EX 533/96 vystupovať ako oprávnený proti povinnému J. B. – F.. Z rovnakého dôvodu sa preto sa ani nemohol domáhať nárokov z toho vyplývajúcich, a to náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci za nečinnosť a teda nesprávny úradný postup voči uvedenému exekútorovi. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku podal dovolanie žalobca, ktorý ho žiadal v celom rozsahu zrušiť a zaviazat' žalovaného k náhrade škody, tak ako ju uplatnil v konaní. Vytýkal súdu, že nedostatočne zistil skutkovú a právnu podstatu veci a v dôsledku toho vydal rozhodnutie, ktoré sa nezakladá na skutočných právnych a skutkových tvrdeniach. Uviedol, že J. K. zastupoval spoločnosť K. s.r.o. v konaní sp. zn. Cb 387/96 pred Okresným súdom Zvolen ako aj v exekučnom konaní, a určite konal na základe plnej moci s plným vedomým druhého konateľa spoločnosti. On v dobrej viere, že prišlo v exekučnom konaní k zámene účastníkov a to po dobu troch rokov a šiestich mesiacov, pričom nikdy nebolo spochybnené jeho postavenie ako oprávneného v exekučnom konaní a to ani zo strany Komory súdnych exekútorov.

Žalovaná sa k dovolaniu nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.) skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovoláním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu. Podľa § 238 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej. V zmysle § 238 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci. Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež vtedy, ak smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Žalobca dovolaním napadol rozsudok odvolacieho súdu, ktorý nevykazuje znaky niektorého z rozsudkov uvedených v citovaných ustanoveniach. Nejde o zmeňujúci rozsudok v zmysle § 238 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd v tejto veci ešte nerozhodoval, a teda ani nevyslovil svoj právny názor (§ 238 ods. 2 O.s.p.). Dovolanie smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku, vo výroku ktorého odvolací súd nevyslovil prípustnosť dovolania (§ 238 ods. 3 O.s.p.). So zreteľom na to je zrejmé, že prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p.

Dovolanie žalobcu by vzhľadom na to bolo procesne prípustné, len ak by v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k vade konania v zmysle § 237 O.s.p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich, vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Dovolací súd dospel k záveru, že konanie odvolacieho súdu a jeho rozhodnutie je postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p.; podľa dovolacieho súdu totiž postupom odvolacieho súdu bola žalobcovi odňatá možnosť konať pred súdom.

Dôvodom, zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznával.

V prejednávanej veci súd prvého stupňa dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná, lebo dokazovaním mal za preukázané, že žalovaná nenesie zodpovednosť za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, nakoľko nedošlo k nesprávnemu úradnému postupu zo strany súdneho exekútora, ktorý by spočíval v nečinnosti, respektíve v priet'ahoch zo strany súdneho exekútora. Podľa názoru prvostupňového súdu, zákon č. 514/2003 Z.z., nenahrádza to, že v rámci exekučného konania nebola uspokojená pohľadávka oprávneného. Preto nie je možné v rámci iného konania suplovať tú skutočnosť, že povinný subjekt v rámci exekučného konania nevlastní žiaden majetok postihnuteľný výkonom rozhodnutia, a teda oprávnený nemôže prenášať zodpovednosť povinného na štát titulom náhrady škody, ktorá mu vznikla tým, že nebol uspokojený v rámci exekučného konania.

Odvolačný súd v porovnaní so súdom prvého stupňa svoj potvrdzujúci rozsudok založil na právnom názore odlišnom od právneho názoru súdu prvého stupňa, keď vychádzal z toho, že zmluva o postúpení pohľadávok ako aj dohoda o vyrovnaní záväzkov a pohľadávok, obe zo dňa 7.12.2004, sú absolútne neplatnými právnymi úkonmi, žalobca preto nemohol vstúpiť do postavenia veriteľa namiesto spoločnosti K., s.r.o. Ž. proti dlžníkovi J. B. – F., preto nemohol ani v exekučnom konaní vedenom na Exekútorskom úrade vo Z. u exekútora J. K. č. konania EX 533/96 vystupovať ako oprávnený proti povinnému J. B. – F.. Z rovnakého dôvodu sa preto ani nemohol domáhať nárokov z toho vyplývajúcich, a to náhrady škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci v znení zmien a doplnkov.

Dovolačný súd je toho názoru, že toto konanie odvolacieho súdu, z ktorého vzišlo dovolaním napadnuté rozhodnutie, neprebehlo podľa zásad spravodlivého konania.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov alebo, v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Právo na súdnu ochranu, okrem Ústavy Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd (čl. 36 ods. 1) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1), zabezpečujú a vykonávajú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (napr. § 41 O.s.p., § 123 O.s.p., § 115 O.s.p. a pod.). Obsahom práva na súdnu ochranu v rámci spravodlivého procesu je i právo účastníka, aby sa jeho vec, ak to zákon pripúšťa, prejedнала v dvojinštančnom konaní.

Podľa dovolacieho súdu odvolací súd svojím vyššie uvedeným postupom porušil právo žalobcu na spravodlivý proces, pretože tým, že svoje rozhodnutie „nečakane“ založil na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa, v skutočnosti žalobcovi odňal právo namietat správnosť jej právneho názoru na inštančne vyššom súde. Až z rozhodnutia

odvolacieho súdu sa žalobca dozvedel, že odvolací súd vyvodil svoj iný právny záver zo skutočností účastníkmi v konaní netvrdenými a prvostupňovým súdom nehodnotenými. K novým právnym záverom odvolacieho súdu sa účastníci konania nemali možnosť vyjadriť, na odvolacom pojednávaní dňa 15. mája 2008, na ktorom bol i vyhlásený dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, nebol prítomný žalobca a na otázky súdu, ktoré neboli predmetom dokazovania a konania pred súdom prvého stupňa, prítomná právna zástupkyňa žalobcu ani nevedela odpovedať, prípadne predložiť nové dôkazy, ktoré z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa sa nejavili významnými. Preto ak odvolací súd dospel k iným právnym záverom pri posúdení zisteného skutkového stavu súdom prvého stupňa, mal správne rozhodnutie prvostupňového súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Požiadavke dôsledného rešpektovania ústavného princípu dvojinstančnosti občianskeho súdneho konania odvolací súd mohol učiniť zadosť iba kasačným rozhodnutím. Tým, že odvolací súd tak nepostupoval, znemožnil účastníkovi realizáciu jeho procesných práv, lebo mu odoprel možnosť prieskumu správnosti nových, prípadne z pohľadu súdu prvého stupňa dosiaľ bezvýznamných, avšak z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom však rozhodujúcich skutkových zistení. Svojím postupom teda žalobcovi odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalobcu uvedenými v dovolaní.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1, 4 O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 9. júna 2010

JUDr. V. Magura, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Adriána Borovská